

Ismét váratlanul és gyorsan, életének 67. évében távozott egyik testvérünk, Szegheő József, becenevén **Totyá**, aki egyként volt tagja a Piarista Rendnek és a BOKOR Közösségnek. A temetésén elhangzott egyik beszéd, valamint a hálaadó szentmisén elhangzott imádságos megemlékezés közlésével búcsúzunk tőle. (A temetéséről készült képes összefoglalót ld. www.bokorportal.hu.)

Szegheő József

1949-2015

Totyá búcsúztatója...

Nem, ne legyen búcsúztató! De hiszen meghalt! S ez nagyon fáj, noha sejtettük, vagy inkább tudtuk? Ahogy ő is tudta ezt. És félt, mint minden ember, mint ahogy az értünk emberré lett Isten is rettegett a haláltól.

Mert: meghalt. Nem pedig: „Eltávozott...”, vagy: „Átment a túlsó partra...”, s végképp nem: „Elpihent...” vagy „Elköltözött...” – és így tovább, van belőle számtalan. Nem! Ezek az eufémizmusok a haláltól való félelmünket fejezik ki. Mintha nevén nevezve megjelenne nekünk is: nem akarjuk megszólítani, fölcsófolni. Félnünk, hogy megjelenne?

Ahogy mestere is, az emberré vált Isten, úgy Totya is küzdött ezzel a félelemmel. S olyannyira sikerrel járt, hogy nem is vettük komolyan ezt a küzdelmet. Ha megkérdeztük: „Hogy vagy? Rendszerben vagy? – mert például a bőre csúnyán kipattogzott –, talán egy árnyaltnyi bizonytalanság lehetett a válaszában. Észleltétek?

Meghalt, s már másnap éreztük hiányát. Másnap? Már akkor, amikor kórházba vitték! Elvállalt mise, beszéd, Bokor-tévé, írások, a találkozónk... Totya, rád mindennap szükség volt – és lenne is. Mint a mindennapi kenyér és a ráálló kennivaló – Tőled hallottuk Bálint Lea sóhajtását:

*Jó akarok lenni,
hogy kenyérré lehessen kenni,
s az emberek kenyeret,
ne magában egyenek.*

„Istenke, vedd térdedre édesanyámat!” – kérte nemrég édesanyáért tartott miséden, és Tőled megszokottan, természetesen ez is idézet volt – Csukás Istvántól.

„Istenünk és kedves Istenszülő Anyánk, vegyétek közre és öleljétek szorosan magatokhoz a mi Totyánkat!” – kérhetjük most együtt, az iménti idézet parafrázisaként.

Mi volt az a rettentő fontos Tebenned, ami egyedivé tett?

Emlékeztek, hogyan is kezdődött egy-egy Totya-prédikáció? „Két gondolat...”, vagy: „Három gondolat...” – azaz: Ezt találtam, ez szép, tartalmas, ezeken gondolkozunk el... – ránk bíztad. Szabadnak hagytál meg.

Közvetítő voltál, olyan ember, aki a nyelveken szólót segít megmagyarázni: filmek, versek, írások, események, énekek, zenék által... Olyan ember voltál, aki segített a nyelveken szólóknak és hallgatóiknak a megértésben és megértésben (1Kor 14,27: „mindig legyen jelen olyan, aki megmagyarázza a nyelveken szólókat”). Jaj, ez többnyire hálátlán feladat, mert a tolmácshoz, a műfordítóhoz, a színpadi sűgőhöz hasonlóan mellékes szerep! Őket csak akkor vesszük igazán észre, ha eltűn-

nek! Totya-féle dörmögés: „Alázat szükségeltetik ide...” Megküzdöttél-küszködöttél érte. Nem volt könnyű dolgod. Egyszer ugyanis elbökentetted, hogy tudatosan cselekszel – a papjainkat észrevétlenül becserkésző „fogadott hiúság” ellenében.

Kecskeméti lelkigyakorlatunkon elmékedtél is erről a témáról – akkor kaptam tőled a ma is meglévő isenheimi oltárkép-fénymásolatot, ismerős mozdulatokkal osztogattad –, Keresztelő Szt. János azon olvasható mondatáról: „illum oportet crescere, me autem minui”, azaz „neki növekednie, és nékem alászállnom kell”. Alászálltál – és köszönjük, hogy őszintén tudtál örülni minden elismerésnek.

Nyomás alatt éltél, Fodor Ákos Satu-jában: „Az élet végessége – Az elvégzendők végtelensége” által kifejezett, napjaidat megszorító kettősségben. Mert menni akartál, ahogyan mindig, még az utolsó napokban is: „Majd a szeptember 13-i csoporttalálkozóra viszek egy-két lemasolt verset, bemutatok egy könyvet, ajánlok egy filmet... – s utána bevonulok sortatarozásra” – írtad.

A 2015. szeptember 4-i drótlevél: *Kedves Régiós Testvérek! Nekem – ha addig eldobom botjaimat – szombaton a IV. régióba kell elmennem misézni. Vasárnap este 6-kor a Piárban van szentmise. Akár itt helyben is szervezhetnénk a régiós találkozót... (A csípőmben történt valami, és ezért nehezen járok...) Remélem, szétmegy a levél! Nagy szeretettel: Totya*

(Na, nem tudtuk komolyra venni a bajodat... Átmeneti állapot lehet csak – hiszen Te reménykedsz!) A levél természetesen a végén található „Totya-táppal” teljes:

*Én én vagyok magamnak
s néked én te vagyok,
s te én vagy magadnak,
két külön hatalom.
S ketten mi vagyunk.
De csak ha vállalom.*

(Radnóti Miklós: Kis nyelvtan)

Kiáltás volt ez? Jelzés? Nem lehet olyan nagy a baja (még?) – hitetlenkedtünk, mert két nap múlva érkezik a szokásos küldeményed (most már tudjuk, hogy az utolsó): „Közelebb az Élethez – fiatal felnőtteknek használható evangélikus hittankönyv tanári segédkönyve (házi feladatként ezt beszéltek meg a Teri-csoportban most őszre), és az első fejezethez ajánlott két film: *Stalker* és *A tejút...* És külön kérésre a *Solymász Tamás...* <http://osztott.com/SZBP/> Remélem, az új tanévben is néztek filmet! Totya”

S a végén ismét az előbbi vers, Radnóti Kis nyelvtana... Nem szokta ismételni a szövszeneteket, oly sok volt neki, hogy tudatosan válogatott: Gyanakodhattunk volna?

Nomen est omen: József voltál.

„Abban látom Szent József nagyságának titkát – amely teljes összhangban van alázatával –, hogy föl tudta áldozni életét a Megtestesülés misztériumáért, és az üdvözítő küldetés szolgálatáért. Úgy használta törvényes tekintélyét – amely a szent családban megillette őt –, hogy teljesen odaajándékozta önmagát, életét, munkáját. Emberségéből fakadó hivatását, a szűkebb család iránti szeretetet úgy tudta átalakítani, hogy önmagát, szívét és minden képességét emberfeletti ajándékká tette. És közben szeretettel szolgált a házában növekvő Messiást, akit az ő fiának és Dávid fiának neveztek, de aki valójában Mária fia és Isten fia volt.

Ha van valaki, akire ráillik az evangéliumi kifejezés, hogy 'szeretettel szolgál', akkor Szent Józsefre bizonyosan ráillik, aki – nekem úgy tűnik – szeretetbe öltözött. Olyan ez, mint egy jellemvonás, amely meghatározta őt, mint ragyogás, amely megdicsőíti őt. Szolgálni Krisztust – ez volt az ő élete. Szolgálni Őt mély alázatban, a legteljesebb odaadottságban, szolgálni Őt szeretettel és szeretetből” (VI. Pál pápa: Szolgálat szeretetből).

Azt mondtad, hogy sokat kaptál a Bokortól, Gyurka bácsitól, tőlünk. Egységet láttál meg életed ezen terüle-

tein: „A piaristák és a Bokor tulajdonképpen ugyanazt akarja – valahogyan kompaktabb közösséget kell létrehozunk” – mondtad még 2011-ben, Szegeden. Erre törekedtél, köszönjük Neked – továbbítsd fölfelé, ahogy szoktad! (Mert: „...megint Ákos...” – halljátok, ahogyan mondta? –: „Templomtorony – Égbe vert szeg – mutatja az irányt.”)

Búcsúszom Tőled a Bokor és a 7. régió nevében – Tőled, a mozgatóerőtől, a békességeteremtőtől, a prózai-képi-ritmikus-zenei nyelvek és nem utolsósorban a jézusi üzenet szerény, ám bőkezű tolmácsától.

Igen, Veled együtt teljesebbek voltunk – ahogyan gondolom, piarista testvéreinknek is élő seb a hiányod. Ha begyógyul is majd valamikor, a heg megmarad, és érzékeny lesz, amíg élünk.

A haláltól félünk továbbra is. „A szeretet azonban nagyobb, mint a halál, hiszen az maga az Isten. Aki ezt hiszi, annak számára a halál nem pont, hanem kettőspont...” – írta Gyökössy Endre.

Hálát adunk a Magasságbelinek, hogy velünk lehetél – s reméljük a színről-színre vizontlátást. Isten segítsen ebben mindannyiunkat – Téged magához ölelve, bennünket odareméelve-várva. Ámen.

Zsombok György

*Belőlem valaki útra vált
Útra a jobbik részem
Kiment belőlem, itt hagyott
Csak úgy észrevétlen*

*Félre se néztem, annyi volt
Csak annyi volt, egy szót se szólt
Hirtelen elment, itt hagyott
Valaki útra vált, a jobbik részem
(Cseh Tamás)*

**Édes Istenem – és kedves Totya,
vagy ahogyan itt szokás: Tisztelt Tanár Úr!
Kedves Testvérek!**

Készültem, higgyétek el, napok óta készülök, tudtam, hogy a hálaadás a feladatom ezen a szentmisén. Olvastam régi leveleket, verseket, néztem képeket, sírtam és bosszankodtam, ellágyultam és keseregtem, vigasztalódtam – és perlekedtem, Veled, Uram! Természetesen, tudom, hogy elviseled. Mi úgy éreztük, hogy szükségünk van még Totyára. Sírtam, és vigasztalt, hogy tudod milyen ez, mert te is sírtál Lázár sírjánál. Sírtam magamat, magunkat, hogy itt maradtunk. Totya nélkül, nyáj a pásztor nélkül.

De hisz abban hiszünk, hogy nincs vége, csak egy ajtó van közöttünk. És a kapcsolat fenntartható. Kerestem, keresem, Totya, az üzeneteidet, amik áthallatszanak ezen az ajtón. Te küldted, nem is olyan régen, Varga Gyöngyi írását:

*A Magasságos meghívottja vagy. „Fölfelé” élő ember.
Valahol helyed van a világban.
Kitárt, üres kezedet nyújtod a magasba.
Ember vagy. Ilyen vagy. Gyönyörű.
EMBERSÉG: EMBER S ÉG.
Szétbomlik a szó. Üzen. Mert ember vagy.
Ember lehetsz, aki kapcsolatban van az éggel.
Az ég lehajol hozzád, és fölemel.*

Hát így történt, másként nem is lehetett, az Isten fel-emelt. Köszönöm, Uram, hogy így tettél, köszönöm, hogy helyet készítettél, köszönöm, hogy vársz, és most már Totya is vár minket.

Totya két fontos dolgot tanított nekünk az Utolsó vacsoráról: az ajtó nyitva állt, és Jézus senkit nem vizsgáztatott, aki be akart menni.

Hitünk szerint a mennyország ajtaja is nyitva áll, és a vizsgát magunk tesszük, az ítéletet magunk felett mondjuk ki, csak már a Szeretet szemüvegén keresztül ítéelve magunkról.

Most megint többet látunk már belőled, Uram, és Totyából is, mert fel kell emelnünk a fejünket, ki kell nyitnunk a szemünket, mert nem áll itt, hogy amit mi nem, azt ő megtegye.

Totya túlcsonduló mértékkel adott, ha megkértük valamire, és melléje tette még mindazt, amit a dologgal kapcsolatban tudott. Általában többet tudott, mint mi, de szerény munkásként a háttérbe állt, legyen másnak sikere.

Egy volt közülünk, méghozzá ebben a mindent egybe-bemosni akaró világban egy olyan férfi, aki ha munkásket kerestünk, szabadkozott, hogy nem tudja, erejéből mennyire futja, de megszólítottnak érezte magát, és be akart állni a cipekedők sorába. Megértette, miről van szó, amikor karácsonykor rászorulóknak vásároltunk háztartási gépeket, meghívót szerkesztett, olyan meghívót, amely biztató történetével ajándék is egyben, olyat, amely tartalmazza a Bokor által felismert hármas eszményt, de úgy, hogy felkínálja: Legyél te is ajándék! Háromszor is nekifutottunk, és ő mindig, alázatosan hajlandó volt újrakezdeni, az én álmaim szerint.

Totya bármit vállalt, amiben felcsillanni látta az Isten Országát építésének lehetőségét. De azt is, amiben csak hitte, hogy ez benne van, mert bízott barátaiban, akik valami nagyot szándékoztak tenni. Istenem, Te a szándék szerint, és nem sikerek szerint látsz, és sosem ítélsz el bennünket. Totya sokszor nézett bennünket ezen a szemüvegen át. A fiataljaink által rendezett, csupa kisgyerek szereplésével készülő karácsonyi előadás-hoz felajánlotta itt a piarista terepet, és izgalommal

várta, mi fog kikerekedni belőle. Amit nagyon akarunk, és Totya is bízik benne, annak sikerülnie kell! (Sikerült is!) Hálát adok ezért a hegyeket mozgató bizalomért.

Vállalta, hogy ő lesz a ferencvárosi máltai csoport lelkes vezetője. Talán azért, mert érezhette, hogy segítségével létrejöhet egy újabb olyan sejt, amely a tevékeny szeretetet szaporítaná. Vállalta, mert miért ne nőhetne általa a búza is ott, ahol vannak konkolypalánták is vetésben.

Gyurka bácsi évfordulós miséje előtt levélben megkerestem azzal, hogy beleszöhetőnek tartja-e az emléknapi gyerekfoglalkoztatásán készülő „Noé bárkáját” a prédikációba. Egy sorban válaszolt: „Jónak látom elszütni.” Nem kellett a szószaporítás, hisz jól csak a szívvel lát az ember. Totya felismerte a gyerekek fontosságát, felszállt Noé bárkájára, és hitt a szívárványban. Mi is hiszünk a Föld és Ég összeköttetésében, és ez most már azt is jelenti nekünk, hogy a Tanár úr prizmat tartó keze is benne van a képben, ha értő szemmel nézünk felfelé.

A bérmálási felkészítőn nem, vagy csak alig bírtuk őt követni, pedig mindannyiunknak volt már papírja valamiről, az Isten teremtette csodálatos világ egy piciny szeletéről. Ő jobban készült, mint mi, és az egységes, egy igaz Isten világát próbálta átadni. Próbálta elsimítani a hit és a tudomány, a hit és a vallás, a felekezetek közötti félreértéseket. És próbálta átadni, hogy ez a tanítványok, a Krisztus követő tanítványok valódi feladata. Egyben látni és egyben szeretni, válogatás, finnyáskodás nélkül.

Kamasz fiainkat rávette a templomi ministrálásra. Nem semmi! Nézzünk magunkba: Mi mennyire kapkodunk a misén a felolvasás lehetőségéért? Kell egy kis rásegítés, hogy mi is beálljunk ebbe a közös asztalálodzatba, ne csak várjuk a mások szolgálatát. Köszönjük a miséken tapasztalt, állhatatos és folyamatos lehetőség felkínálást. Egyszer megkérdezték Totyát, nem zavarja-e, hogy a ministránsok néha nevetgélnek? Visszakérdezett: Jobb lenne, ha sírnának?

Egy szem tízéves, mondhatni hátulgombolós fiúnkra is úgy szánta idejét, mint egy esküvős fiatal párra, mint a csoportos bérmálási oktatásra. Két-három családnak is tartott misét úgy, mintha 2-300 család kérné. Mert tudta, hogyha ketten vagyunk is, elegenden vagyunk, és ha százan lennénk is, kevesen lennénk Isten nélkül.

Sokan vagyunk itt sokfelől, régiek, újak, fiatalok és korábban születettek. Totya tanított, lelkesített, közösségeket vezetett, misézett, lelkigyakorlatot tartott, Bokor Tv-t szerkesztett és helyettesített, és nem nézte, hogy hányszor ő, hányszor valaki más. Ha csak ebben tudnánk hozzá hasonlók lenni....

*Ha én híd lehetnék, biztos megfeszülnék,
Mesterem másaként kötni igyekeznék:
Ő az eget és a földet, én a Bokrot és a Rendet –
Kell az embereknek egy áthidaló szerzet.*

Problémásnak érezte rendje és a többi rend gazdagságát, kereste az egyéni egyszerűség lehetőségét és a közből továbbadható lehetőségét, és bennünket is sokszor figyelmeztetett: Döntsünk, hol akarunk focizni, melyik csapatban. És ha az egyház csapatát választjuk, akkor a szabályokat is tartanunk kell, a csapatkapitányt is figyelniünk kell. Ott akart focizni az egyházi ligában, a piaristák és a Bokor csapatában is. Válogatott volt, aki egyik csapatát sem hagyta cserben. A Bokrot sem, akkor sem, amikor az nem volt a Liga tagja. És mindent beleadott a közös játékba. Az életét tette rá. Nem azt az pár,

szenvedéssel teli utolsó órát. Azt is nagy kunszt békével felajánlani, de az élet odaadása a barátokért – az az évtizedek hosszú sora, az évtizedek minden perce, amit nem tartok meg magamnak, hanem a többiek szolgálataiba állítom.

Igyekezett vidám lenni, hogy másokat is vidámitson. Az élet nehézségeinek elviseléséhez, a felülemelkedéshez, a pozitív életszemlélethez humorra van szükség. Hála érte, hogy ennek nem volt hiányában.

„Minden probléma csak egy lehetőség a továbblépésre. Bármilyen problémából van kiút, ha nem adod fel, ha nem állsz meg! Rázd meg magad, és lépj egyet feljebb!” – írtad egy leveledben, kedves Totya, és tudjuk, a betegséget is ilyen lehetőségnek tekintetted.

Totyának feladata volt, amit teljesíteni akart. Tudta, hogy Isten erőt ad ahhoz, ami szükséges. És tudta, hogy neki melléje kell tennie a magáét. „Ha tudásod van, fáklyát használsz, hogy mutasd az utat. Amikor megvilágosodtál, te magad leszel a fáklya.”

Hála neked, Istenünk, hogy egyszerre éltünk, hogy egy helyen éltünk, hogy ebben a pár budapesti évben mi Totya két végén égetett fáklyája mellett eszmélhettünk.

Azt tanultuk, az ima beszélgetés. Tehát van társ, van válaszadó. És van válasz. A válasz most Totya hűsvétkor írt, az új élet kezdetét jelző levele, idézem:

„Utolsó pillanatban jelzem: én is feltámadtam – Gödön... Köszönöm a kapott biztatásokat, és várom a folytatást (Mennybemenetel?).

Totya”

A mennybemenetel óvatos zárójelben. Mi már tudjuk, hogy így van, hisszük, hogy így van. És igyekszünk folytatni, és várjuk a biztatást. Amen.

Botlik Dávid hangján Pálinkás Orsi

Ne sírj!

Ne sírj azért, mert szeretsz engem!...

A halál nem jelent semmit.

Csupán átmentem a másik oldalra.

Az maradtam, aki vagyok, és te is önmagad vagy. Akik egymásnak voltunk, azok vagyunk mindörökre.

Úgy szólíts, azon a néven, ahogy mindig hívtál. Beszélj velem, ahogy mindig szoktál, ne keress új szavakat!

Ne fordulj felém ünnepélyes szomorú arccal, folytasd kacagásod, nevéssünk együtt, mint mindig tettük!

Gondolj rám, kérj, mosolyogj rám, szólíts! Hangozzék nevem a házukban, ahogy mindig is hallható volt! Ne árnyékolja be távolságtartó pátosz!

Az élet ma is olyan, mint volt, ma sem más. A fonalat nem vágta el semmi, miért lennék a gondolataidon kívül, csak mert a szemem nem lát...

Nem vagyok messze, ne gondold. Az út másik oldalán vagyok, lásd, jól van minden.

Meg is fogod találni lelkemet, és benne egész letisztult, szép, gyöngéd szeretetemet.

Kérlek, légy szíves, ha lehet, töröld le könyvedet, és ne sírj azért, mert annyira szeretsz engem!

Szent Ágoston